

JAROMÍR DEMEK

THE MORPHOSTRUCTURES ON THE INTERNATIONAL GEOMORPHOLOGICAL MAP OF EUROPE 1 : 500 000

The complete article in the English version will appear in a special publication (Abstracts of Papers) issued in Delhi on the occasion of the XXIst International Geographical Congress. We bring here only a short Czech summary.

MORFOSTRUKTURY NA MEZINÁRODNÍ GEOMORFOLOGICKÉ MAPĚ EVROPY 1 : 500 000

Z pověření pracovní skupiny „Mezinárodní geomorfologická mapa Evropy 1 : 500 000“ při Komisi aplikované geomorfologie Mezinárodní geografické unie podávám zprávu o koncepci a obsahu připravované mapy se zaměřením na vyjádření morfostruktur. Pracovní skupina byla ustavena na zasedání komise v Belgii 1966 a měla svá zasedání v Československu (Brno 1967 — srov. Zprávy Geografického ústavu ČSAV, r. 1967 č. 6 a 7) a v Maďarsku (Budapešť 1968). Plánovaná mapa v měřítku 1 : 500 000 je přechodnou mapou mezi podrobnými mapami, jejichž hlavním obsahem jsou konkrétní tvary reliéfu, a přehlednými mapami, které obsahují hlavně skupiny tvarů (typy reliéfu) spojené na základě morfostruktur. Diskutovaná mapa musí obsahovat přiměřeně svému měřítku generalizované tvary reliéfu i morfostruktury. Pojem morfostruktura byl zaveden I. P. Gerasimovem (1946). Pod tímto termínem rozumíme velké tvary reliéfu, které se historicky vyvíjejí protikladným působením endogenních a exogenních činitelů při aktivní vedoucí roli endogenního faktoru. Jejich znázornění na geomorfologické mapě umožňuje vyjádřit obecnou tendenci vývoje reliéfu daného území, zejména s ohledem na neotektoniku. Autor navrhuje na mapě vyjádřit čtyři typy morfostruktur, a to:

1. morfostruktury platformních oblastí, vyznačující se nížinným až středohorským reliéfem,
2. morfostruktury předhorských a mezihorských depresí s převládajícím plochým až pahorkatinným reliéfem,
3. morfostruktury mladých pohoří alpínského pásma, která mají až velehorský reliéf,
4. morfostruktury mladých (třetihorních a kvarterních) vulkanických oblastí.

Podle návrhu pracovní skupiny mají být morfostruktury vyjádřeny na mapě plošnou barvou.